

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Rîșcani

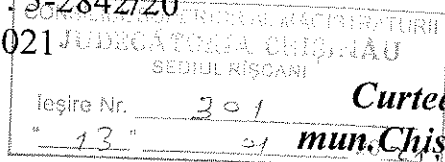
REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Rîșcani

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

nr. dosarului : 3-2842/20

06 ianuarie 2021

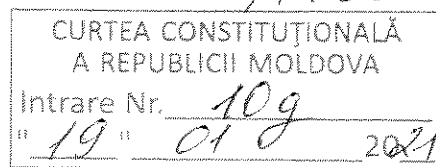
Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28

Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani, Vă expediază, pentru examinare sesizarea lui Mihail Cojocaru, cu privire la recunoașterea neconstituționalității prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, formulată în cauza de contencios administrativ, la acțiunea lui Mihail Cojocaru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea reexaminării dreptului la pensie.

Anexă : copia încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 06 ianuarie 2021, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate – 9 file;
sesizarea formulată de Mihail Cojocaru – 10 file;
copia cererii de chemare în judecată cu anexe – 32 file
copia cererii – 4 file.

Judecător

Violeta Chisilița

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică**

- 1. Cojocaru**
- 2. Mihail**
- 3. Adresă: mun. Bălți str. A. Cehov nr.31, ap. 82**
- 4. Telefon: 069502923, e-mail: mihcojo82gmail.com**

A.3. Instanța de judecată

- 1. Denumirea instanței de judecată/sediu: Judecătoria Chișinău Sediul Rîșcani**
- 2. Judecător/complet de judecată: Violeta Chisilița**
- 4. Adresa instanței de judecată: mun. Chișinău str. Kiev, 3**
- 5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: tel.: 022-43-83-13, e-mail: jrc@justice.md**

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecătii instanței de drept comun²

În fapt, relev că la data de 15.03.2018 m-am adresat către CNAS, CTAS Bălți cu cerere prin care am solicitat în temeiul prevederilor art. 33 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, reexaminarea drepturilor la pensie pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare prin prisma prevederilor art. 20 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998, conform formulei de la Anexa nr. 3 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998.

În cererea inițială am invocat faptul că, fiind beneficiar al pensiei de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare am continuat activitatea în cîmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă și îndeplinirea stagiului de cotizare în condițiile Legii Nr. 156 din 14.10.1998, ca urmare activînd în cîmpul muncii mi-au fost reținute toate impozitele și cotizațiile inclusiv mi s-a reținut integral fondul de pensii, conform legislației în vigoare, mai mult ca atît, în ultimii doi ani nu am solicitat reexaminarea dreptului la pensie pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare.

Astfel, reieșind din faptul că eu beneficiaz anume de pensie pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare stabilită de lege pentru dizabilitate, solicit reexaminarea dreptului la pensie cu recalcularea cuantumului pensiei în acest sens.

Prin "Răspunsului" nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 a CNAS, am fost informat despre faptul că chipurile anterior cererea mea a fost respinsă și că într-un litigiu a fost emisă decizie definitivă. Dar totodată, am fost informat despre faptul că chipurile Legislația care a stat la baza emiterii actului administrativ individual, nu a suportat modificări.

Aici ne permitem se ne expunem prin comparație, și anume presupunem faptul că în măsura în care acest act("Răspunsului" nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020) nu ar fi fost întocmit de juriști veritabili ar fi reprezentat o expresie emotivă și aberantă a unor agramați desprinși de realitatea jurisprudenței.

În primul rînd se observă indubitabil și cert că acest răspuns este contradictoriu or, pe de o parte CNAS pretinde că chipurile dreptul meu sar fi consumat fiind obiect al altor răspunsuri și litigii examinate iar pe de altă parte se contrazice și îmi explică că chipurile Legea nu s-a modificat. Deci, ne întrebăm logic dreptul meu s-a consumat? ori dînșii așteaptă ca Legea discriminatorie să se modifice, admițînd în continuare discriminarea și hărțuirea persoanelor cu dizabilități?

Relev faptul că, la aceste insinuări sunt răspunsuri clare, ferme și indubitabile și anume:

Dreptul meu la pensie, la recalculare și la reexaminare este unul continuu și nu poate fi consumat printr-un răspuns sau printr-o hotărîre a instanței emisă la moment pentru o anumită perioadă de timp.

Cu referire la aplicarea Legii discriminatorii, iarăși relevăm faptul că CNAS nu neagă acest fapt dar în mod deliberat aplică în continuare aceiași Lege deși au toate posibilitățile legale și procesuale de a curma discriminarea și hărțuirea persoanelor cu dizabilități fiind în prezența Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20

Sub alt aspect menționez că anume CNAS este instituția creată și abilitată în domeniul garantării realizării și protecției drepturilor beneficiarilor inclusiv al realizării și protecției drepturilor mele ca beneficiar al pensiei de dizabilitate pentru limită de vîrstă, și anume CNAS și CTAS crează impedimente în realizarea acestui drept admițînd hărțuirea mea pe motiv de dizabilitate și discriminîndu-mă față de ceilalți membri ai societății. Mai mult ca atît prin "Răspunsul" nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 sunt discriminat direct și față de ceilalți beneficiari de pensii care continuă activitatea în cîmpul muncii, creîndu-mi astfel condiții inegale față de celelalte persoanele încadrate în cîmpul muncii. Această triplă discriminare duce la suferințe profunde și este interzisă direct și imperativ atît prin prin principiile CEDO, Constituția Republicii Moldova, Codului Civil al Republicii Moldova, Codul Muncii al Republicii Moldova, Legea privind egalitatea de șanse, Legea nr.156, Legea nr.290, etc., cît și prin practica CEDO și a instanțelor naționale.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecătii instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

În al trei-lea rând menționez că "Răspunsul" nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 este unul ilegal fiind bazat în mod exclusiv pe interpretarea Legii, iar CNAS nu sunt abilitate cu atribuții de interpretare a Legii, ci cu atribuții de aplicare a Legii. Totodată menționez că la emiterea "Răspunsului" nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 s-a admis o interpretare subiectiv/eronată a Legii și a principiului aplicării Legii în timp. Or, conform normelor imperative a Legii, dreptul la pensie este unul imprescriptibil, perpetuu și continuu. Acest drept nu se realizează, în mod exclusiv, doar la momentul apariției și instituirii, dar din acest moment pe parcursul întregii vieți în continuu, astfel prin "Răspunsul" nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 este confundată noțiunea de realizare sub aspectul apariției și instituirii dreptului la pensie cu noțiunea de realizare propriu zisă a acestui drept în prezent și pentru viitor. În acest sens menționez că Legea nr. 290, este un act normativ prin care s-a modificat și s-a completat un act normativ deja existent, în baza căruia a apărut și a fost instituit dreptul meu la pensie de dizabilitate pentru limita de vîrstă. Mai mult ca atît, relev faptul că dreptul meu nu a încetat ci se realizează în continuu fiind aplicabile, în acest sens, prevederile Legii nr. 156, cu completările și modificările ulterioare care se aplică în egală măsură tuturor imediat ce au intrat în vigoare, inclus în procesul realizării dreptului meu pentru prezent și viitor. Astfel, prin cererea inițială eu nu am solicitat recalcularea dreptului la pensie pentru trecut ci în realizarea acestui drept pentru prezent și viitor, fiind aplicabile, în acest sens, prevederile Legii nr.156, cu toate completările și modificările ulterioare inclusiv a Legii nr.290 în vigoare la momentul înaintării cereri mele.

Totodată menționez faptul că, prin Răspunsul nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 nu s-a soluționat cererea mea prelabilă ci iarăși mi s-au dat explicații precum că dreptul meu sa consumat și prin contradicție precum că aplică Legea nu se aplică în privința mea.

Țin să relevă faptul că, indexarea pensiilor este un proces general aplicat tuturor beneficiarilor de dreptul la pensie proporțional cuantumului pensiei și altor indici, ca urmare de acest proces nu beneficiaz în mod exclusiv doar eu ca beneficiar la dreptului la pensiei.

Mai mult ca atît, menționez faptul că dreptul la indexare și dreptul la reexaminare și recalculare a pensiei, se referă la același obiect – cuantumul pensiilor, însă sunt fenomene juridice separate, ele nu se suprapun și au sursă Legală diferită.

Deasemnea relev faptul că, normele privind indexarea pensiilor și procentajul, actual în acest sens, au fost adoptate după instituirea dreptului meu la pensie și CNAS nu invocă, în acest sens, pretinsa realizare în trecut a dreptului meu, pentru indexare, ci consideră că, indexarea în privința mea este aplicabilă, pe cînd – prin analogie – aceiași situație a prevederilor Legii nr. 290 – CNAS consideră că în privința mea nu poate fi aplicată deoarece, chipurile eu deja mi-am realizat dreptul în trecut, deși continuu să-mi realizez dreptul – proces valabil la momentul înaintării cererii inițiale, la momentul înaintării cererii prelabile pînă în prezent.

Ca urmare, se desprinde idea că CNAS aplică Legea selectiv, în privința mea - indexare (chiar dacă HG nr.237 este din 21.03.2018, cu recalculare în acest sens începînd cu 01.04.2017) - poftim, dar reexaminare(un drept confirmat și garantat prin Lege cu aceiași analogie ca și indexarea"Legea nr.290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017") nu se poate deoarece chipurile eu deja mi-am realizat dreptul în trecut. Mergînd pe această idee, urma să mi se calculeze pensia pentru toată perioada, și la momentul instituirii și confirmării acestui drept să o primesc pe toată, cu tot cu indexările viitoare chiar dacă Legea în acest sens și procentajul urma să fie stabilit în viitor, iar de reexaminare și recalculare nu poate fi vorba, deoarece cunoaștem cu toții principiul aplicării Legii în timp, care în mod miraculos și în percepția CNAS și CTAS Bălți, se aplică doar pentru reexaminare, nu și pentru indexare, deși ambele procese se referă la calcularea cuantumului pensiei.

În conexiunea celor reținute reiterez faptul că, situația mea cade direct sub incidența prevederilor Legii nr. 290, fapt care prezum că a fost perceput și de către CNAS și CTAS Bălți însă, după cum arată practica judiciară, din ultimul timp aceste instituții, înzestrate cu atribuții de garantare a realizării drepturilor beneficiarilor de pensii, impun cetățenii să-și realizeze drepturile prin instanță, creînd impedimente artificiale în acest sens. Această concluzie este bazată pe practica judiciară, care relevă că, un număr impunător de beneficiari ai dreptului la pensie, anume din domeniu justiției, au fost obligați

să se adreseze în instanță și anume cu solicitarea de reexaminare a dreptului la pensie, fiind totodată obligați să treacă toate instanțele ca într-un final să aibă câștig de cauză.

Evident este faptul că, fiecare caz trebuie privit separat, însă regula soluțiilor adoptate de instanță are tangență și cu cazul meu. Țin să precizez că în celelalte cazuri (în privința foștilor procurori, judecători etc. care au avut câștig de cauză și CNAS a fost obligată să le recalculeze pensia, chiar dacă de către aceasta s-a invocat aceeași „problemă” - aplicarea în timp a Legii) este vorba de pensie pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, în cazul meu este aceeași analogie, or, eu la fel am solicitat reexaminarea dreptului la pensie de dizabilitate, pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, iar legea nu face discriminare între beneficiarii de dreptul la pensie pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare și beneficiarii dreptului la pensie de dizabilitate, pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare.

Distinct de cele enunțate accentuez faptul că, dreptul meu la pensie nu s-a realizat pînă la data de 01 ianuarie 2017, însă a fost instituit și confirmat la această dată dar se realizează în continuu inclusiv la data de 01 ianuarie 2017, la data depunerii cereri și pînă în prezent. Mai mult ca atît eu nu am solicitat reexaminarea dreptului la pensie pînă la data de 01 ianuarie 2017 ci după această dată fapt ce se încadrează perfect și îndubitabil în prevederile art 33 alin.41 din Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998 Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017 care erau aplicabile la momentul depunerii cererii mele inițiale.

Totodată menționez faptul că, conform Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017 art. VIII pct.3 cităm: „Punctul 25 din articolul III în partea ce ține de articolul 33 alineatul (1) litera c) și alineatul (41) se aplică în cazul pensiilor pentru limită de vîrstă stabilite începînd cu 1 ianuarie 2017”

Prin urmare, este cert faptul că CNAS și CTAS Bălți confundă două noțiuni și anume de realizarea unui drept și de stabilire a unui drept, iar Legiuitorul în acest sens a indicat expres reglementează faptul că, reexaminarea dreptului la pensie prin stabilirea altui drept recalculat este posibil doar începînd cu data de 1 ianuarie 2017, or, în acest sens Legiuitorul prin alin.(4/1) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, stabilește că „Pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decît o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decît pensia aflată în plată.” iar alin. (5) al aceluiași articol stabilește, cităm: „Noile drepturi la pensie se acordă începînd cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. În cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art.11 alin.(2).”

Astfel, menționăm faptul că,art. VIII pct.3 al Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017, operează cu noțiune de stabilire pe cînd alin.(41) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, nu operează cu această noțiune, ci cu noțiunea de realizare.

În acest sens, precizăm faptul că stabilirea sub aspect legal prezumă crearea unei situații juridice noi prin instituire.

În conexiunea celor relevate și reieșind din coraborarea alin.(4/1) al art. 33 cu alin.(5)al art. 33 Legea Nr. 156 din 14.10.1998, care sunt subsecvente se constată că prin reexaminarea pensiei se crează noi drepturi la pensie care se acordă începînd cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.

Prin urmare, Legiuitorul operînd cu fraza: „...stabilire începînd cu 1 ianuarie 2017.” în prevederile art. VIII pct.3 al Legea nr. 290 din 16.12.2016, cu fraza: „Pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după după realizarea dreptului la pensie...” în prevederile alin.(4/1) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998 și fraza: „Noile drepturi la pensie se acordă...”alin.(5)al art. 33 Legea Nr. 156 din 14.10.1998, determină în mod cert, imperativ și exact faptul că reexaminarea dreptului la pensie în temeiul prevederilor alin.(41) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, este posibilă doar pentru perioada realizării drepturilor la pensie în cazul pensionarilor care activează sau au activat în câmpul muncii și prin reexaminare se stabilesc drepturi noi care pot fi stabilite doar începînd cu 1 ianuarie 2017.

Deasemenea reieșind din prevederile art. VIII pct.3 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998 și respectiv prevederile alin.(41) și alin.(5) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, suprapuse interpretărilor CNAS și CTAS date în "Răspunsului" nr.X-01/09-1276 din 30.03.2018" și în „Răspunsul nr. din.24 aprilie 2018 nr. C-660/18; c-830/18”, cuvîntul cheie reținut de CNAS și CTAS Bălți, este realizare în percepția dîșilor - doar, și în mod exclusiv, care au fost realizate doar după 1 ianuarie 2017, pe cînd legea prevede stabilite începînd cu 1 ianuarie 2017.

Deci noile drepturi la pensie stabilite, prin reexaminare pot fi acordate doar începînd cu 01 ianuarie 2017, or, în caz contrar legea pierde sensul și capătă caracter discriminatoriu.

Mai mult ca atît, mergînd pe ideia CNAS și CTAS Bălți s-ar putea ca persoana care este pensionar și a cărui drept a fost instituit pînă la data de 1 ianuarie 2017, să renunțe la acest drept iar ulterior prin cerere din nou să și-l realizeze(după cum reține CNAS și CTAS Bălți) ulterior după data de 01 ianuarie 2017, și poftim în concepția CNAS și CTAS Bălți acesta cade sub incidența Legea nr. 290 din 16.12.2016.

În susținerea solicitării invoc și hotărârile Curții Constituționale a Republicii Moldova aplicate direct și prin analogie la situația mea.

Astfel, lecturînd prevederile legale citate mai sus, se reține că, art.33 alin.(4/1) al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156/14.10.98 și respectiv Legea nr.290 care reglementează dreptul de pensionare inclusiv a persoanelor care dispun de dreptul la pensie dizabilitate pentru limita de vîrstă pestagiul de cotizare și continuă activitatea în cîmpul muncii, a fost introdusă ulterior obținerii dreptului meu la pensie.

Deci, la soluționarea cererii mele urmează a fi luate în considerație inclusiv și Hotărârile Curții Constituționale prin care aceasta s-a expus asupra dreptului la pensie a anumitor categorii de salariați, aplicate prin analogie și fără discriminare și încazul meu.

În această ordine de idei, se reține pct.4 alin.(3) din Hotărârea Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art.I pct.22 și art.EI-V din Legea nr.358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, care stipulează că, la determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei Legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente.

Prin analogie Hotărârea nr.4 din 27.01.2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, prevede că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului.

Astfel, Curtea Constituțională a reiterat argumentele expuse în hotărârile precedente, din care reiese că normele de drept referitoare la pensionare stabilite posterior nu au putere retroactivă, în sensul diminuării unui drept social.

Tot prin analogie Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.27 din 20.12.2011, privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a menționat că, la aprecierea corespunderii prevederilor legale contestate cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de articolul 46 din Constituție, Curtea Constituțională va ține cont de prevederile articolului 4 din Constituție în interpretarea normelor constituționale, în concordanță cu prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene.

Totodată, Curtea a reiterat prin Hotărârea nr.19 din 18 octombrie 2011, că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind percepută în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală. Dacă la început Curtea Europeană a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (Muller v.Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

Astfel, concluzionăm că, din jurisprudența Curții Constituționale, expusă mai sus, rezultă că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 și respectiv art.I din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

În acest sens relevăm, prin analogie și practica judiciară recentă: Decizia Curții de Apel Bălți din 27 martie 2018(03-3a-525-26012018);Decizia Curții de Apel Bălți 22 martie 2018 (Dosarul nr.3a-14/18); etc.

Prin urmare, reieșind din faptul că dreptul meu la pensie de dizabilitate pentru limita de vîrstă pestagiul de cotizare și dreptul la reexaminarea ulterioară a acestuia pe motivul continuării activității în câmpul muncii, este un drept social dobândit conform Legii și are o valoare patrimonială și respectiv se află înplată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei fiindu-i aplicabilă în acest sens Hotărârile Curții Constituționale reținute supra și respectiv prevederile art. art.33 alin.(4/1) al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156/14.10.98. Or, dreptul meu la reexaminarea pensiei de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare pe motivul continuării activității în câmpul muncii, are la bază o prestație contributivă a mea prin achitarea tuturor impozitelor inclusiv achitarea integrală a fondului social pentru perioada activității mele, inclusiv în ultimii doi ani de pînă la depunerea cererii.

Astfel, în măsura în care Statul a stabilit și a impus achitarea impozitelor de către persoanele angajate în câmpul muncii, inclusiv achitarea integrală a fondului social, pentru categoria pensionarilor de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, este logic, legal și bazat pe practica CEDO, CC al RM și instanțelor naționale, ca persoane vizate să dispună de dreptul la reexaminare a pensiei în măsura în care subiecții vizați au majorat contribuția/prestația stabilită de Lege care stă la baza determinării cuantumului pensiei or, în caz contrar aceste prestații/contribuții ar fi fost excluse. Mai mult ca atît, aceste prestații/contribuții mi s-au reținut și pînă la data de 01 ianuarie 2017 și după această data pînă în prezent.

În concluzie relevăm faptul că atît normele legale naționale și internaționale, cît și practica CEDO, practica Curții Constituționale a RM, practica instanțelor naționale, logica și respectiv buna-credință mă îndreptătesc a beneficia de reexaminarea dreptului meu la pensie de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare începînd cu data depunerii cererii – 15 martie 2018, însă toate aceste aspecte sunt ignorate în mod conștient și perceptibil de CNAS, CTAS Bălți, fapt care generează o apariție iminentă a condițiilor prejudiciului moral.

Totodată, menționăm că prin conduita autorităților vizate sunt supus unor triple discriminări și în consecință a unor suferințe morale profunde.

Mai mult ca atît, crearea condițiilor de depunere a cererii prealabile și respectiv de adresare în instanță, crează impedimente majore în activitatea mea profesională de judecător, obligîndu-mă, în consecință, să-mi încalc agenda prestabilită, ca urmare, fiindu-mi perturbată activitatea, în acest sens. Deasemenea, prin perturbarea activității mele profesionale de judecător apare iminent condiție de afectare a meseriei și carierei mele, pentru viitor.

Menționez faptul că am adresat o cerere/petiție comună inclusiv către Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității. Prin cererea respectivă am solicitat constatarea faptului discriminării și hărțuirii mele pe motiv de dizabilitate, la locul de muncă, inclusiv s-a solicitat constatarea caracterului discriminatoriu al prevederilor art.33 alin.(1) lit c) al Legii 156/1998 – solicitări similare a înaintat și A.O. ”Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități” Prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 73/8 din 05 mai 2020 unde se confirmă faptul că de la numirea în funcție 12 iunie 2015 pînă la data de 05 iunie 2020 am activat în condiții de muncă suplimentară de plus 10 ore lucrătoare pe săptămîină.

Prin Decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 03 iulie 2020 nr.56/20 prin care s-a constatat faptul discriminării și hărțuirii mele pe motiv de dizabilitate, la locul de muncă.

Ulterior prin Avizul Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, s-a constatat o situație discriminatorie în

privința persoanelor ce beneficiază de pensie de dizabilitate și s-a recomandat modificarea art.33 alin.(1) lit. c) al Legii 156/1998.

Motivez acțiunea și pe faptul că ambiguitatea și incertitudinea prevederilor Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în speță în privința persoanelor cu dizabilități contravine Legii privind incluziunea persoanelor cu dizabilități, normelor Constituționale și prevederilor CEDO, inclusiv cade sub incidența prevederilor art.3 CEDO și prin interpretare eronată a fost aplicată eronat și cu încălcare de instant de apel.

Astfel reținem, prevederile art.9 din Legea nominalizată care stabilește cinci categorii de pensii, în sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii:

- a) pensie pentru limită de vîrstă;
- b) pensie de dizabilitate;
- c) pensie de urmaș;
- d) pensie specială;

[Art.9 lit.d) introdusă prin LP290 din 16.12.16, MO478-490/30.12.16 art.964; în vigoare 01.01.17]

- e) pensie anticipată pentru limită de vîrstă.

Prin urmare, Legea face distincție cu delimitare a pensiei pentru limită de vîrstă și a pensiei de dizabilitate, totodată, stabilește condiții speciale de determinare a pensiei de dizabilitate pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare în baza art.20-21.

De aici se deduce faptul că persoanele cu dizabilități deasemenea beneficiază de dreptul la pensie pentru limită de vîrstă, or, aîft prevederile art.20 și art.21, cît și anexa respectivă, operează cu aceleași noțiuni – limită de vîrstă și stagiul de cotizare ca și în cazul pensiilor stabilite pentru limită de vîrstă, ca urmare, persoanele cu dizabilități beneficiind de aceleași drepturi ca și ceilalți cetățeni, deasemenea și de dreptul de a munci, însă reieșind din necesitatea de ai plasa la egal cu ceilalți cetățeni Legea stabilește pentru ei condiții speciale de determinare a limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare la stabilirea dreptului la pensie. Acest fapt însă nu poate genera discriminare și incertitudini interpretative.

Astfel, consider că prevederile art.20 și art.21 urmează să se regăsească în Secțiunea a doua a Legii vizate și anume Pensia pentru limita de vîrstă, or, prin introducerea acestor norme la Secțiunea a 3-a se crează o discriminare a persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie în baza limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare, față de alți cetățeni încadrați în cîmpul muncii, dat fiind faptul că prin stabilirea condițiilor speciale a limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare se crează condiții egale pentru aceste persoane în coraport cu ceilalți angajați în cîmpul muncii și reprezintă o incluziune a persoanelor cu dizabilități și o echivalare a drepturilor acestor persoane în aria drepturilor si libertăților fundamentale. Prin urmare, aceste condiții speciale nu pot diminua drepturile la pensii a persoanelor cu dizabilități inclusiv dreptul de reexaminare și de recalculare a pensiei date prin realizarea stagiului de cotizare, în acest sens.

În consecință, se constată că Legea, prin plasarea art.20 și art.21 la Secțiunea 3 discriminează persoanele cu dizabilități care beneficiază de pensii pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, de pensionarii pentru limită de vîrstă, deși prin noțiune și categorie acești pensionari sunt identici, doar condițiile sunt diferite, însă aceasta nu pot genera discriminării – fapt inadmisibil prin prisma normelor Constituționale și a prevederilor CEDO. Or, pe de o parte Legea delimitează categoria pensiei pentru limită de vîrstă de pensia de dizabilitate, iar pensia persoanelor cu dizabilități pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare nu se regăsește ca categorie specială cu delimitare, pe de altă parte nu se regăsește în reglementările secțiunii a doua ci în secțiunea a 3 a pensiei de dizabilitate, ca într-un final nici sub o formă și in nici într-o formulă să nu se regăsească în prevederile art.33 dreptul la reexaminarea dreptului la pensie și anume alin.4, 4/1 și 4/2 unde este prevăzut că dreptul la reexaminare au numai pensionarii pentru limită de vîrstă, deși persoanele cu dizabilități au dreptul să primescă pensie calculată în baza stagiului de cotizare pentru limita de vîrstă. Ca urmare, pensionarii pentru dizabilitate sunt înafara prevederilor normelor date chiar dacă sunt pensionari pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare ca și ceilalți pensionari pentru limită de vîrstă.

Totodată menționăm că deși Legea nu prevede faptul că persoanele cu dizabilități care au dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare și activează în continuare în cîmpul muncii nu ar

beneficia de dreptul la reexaminarea dreptului la pensie, totuși nu conține reglementări clare și certe în acest sens, ba mai mult generează condiții de discriminare și interpretare eronată a Legii de către organele de resort inclusiv în instanță, fapt care iminent crează condiții de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, suferințe persoanelor cu dizabilități, discriminare și separarea acestora de ceilalți cetățeni, ceea ce este inadmisibil prin prisma Constituției RM și reglementărilor CEDO.

Deasemenea, relev faptul că prin acțiunea înaintată cu privire la reexaminarea dreptului la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare, nu am pretins un drept ca noțiune, ci ca garanție socială prescrisă imperativ de Lege și asigurată de stat.

Mai mult ca atât, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 22.11.2018 s-a reținut faptul că în privința pensiei de dizabilitate care se acordă în cazul unei dizabilități severe (pretindem noi că, și în cazul celor medii și accentuate), provocate de o afecțiune generală, rațiunile care stau la baza reglementării unei vârste standard de pensionare sau a unui stagiul minim de cotizare nu mai subzistă. Pierderea totală (pretindem noi și parțială) a capacității de muncă (a se vedea §14 supra) din cauza unei afecțiuni generale reprezintă un eveniment aleatoriu, care nu poate fi controlat de către persoana în discuție, astfel încât stabilirea unei vârste și a unui stagiul minim de cotizare în baza cărora poate fi acordată pensia de dizabilitate nu este justificată. Condițiile pe care legislatorul trebuie să le impună în acest caz ar trebui să vizeze strict stagiul de cotizare deja realizat, astfel încât, indiferent de vârsta asiguratului, acesta să poată beneficia de o pensie de dizabilitate potrivit contribuției realizate. Trebuie să se rețină, în acest sens, că, de regulă, sistemul de asigurări sociale este obligatoriu pentru toate persoanele încadrate în câmpul muncii, ele având obligația de a contribui la sistemul de asigurări sociale. Mai mult, ele nu pot solicita restituirea sumelor achitate atunci când, din diferite motive, nu au parte de beneficiile de protecție socială.

La fel, Curtea Constituțională în aceeași Hotărâre pct.58 reține faptul că, soluția legislativă contestată nu poate fi justificată prin faptul că persoanele cu dizabilități beneficiază oricum de alocații sociale. Astfel, cum s-a arătat mai sus, pensia de dizabilitate are natura juridică a unei prestații de asigurări sociale, pe când ajutorul menționat are un caracter social, care își găsește o altă justificare. Prin urmare, bazele acordării acestora sunt diferite.

Așadar, concluziile expuse în hotărârea nominalizată poartă un caracter general și sunt valabile atât în privința persoanelor cu grad sever de dizabilitate, cât și în privința persoanelor cu grad mediu și accentuat de dizabilitate, or, atât pierderea totală cât și cea parțială a capacității de muncă reprezintă un eveniment aleatoriu care nu este supus voinței și controlului persoanei, iar arealul legal de incluziune a acestor categorii de cetățeni în societatea noastră stabilește garanții care în esență plasează persoanele cu dizabilități la egal cu ceilalți și nimic mai mult.

Prin urmare, dreptul la pensie de dizabilitate pentru stagiul de cotizare prin prisma numărul mic de persoane cu dizabilități (inclusive a celor angajați în câmpul muncii) - care reprezintă în esență o minoritate socială și care ar putea beneficia de o pensie de dizabilitate nu ar putea conduce la crearea unor riscuri economice în cadrul sistemului public de asigurări sociale, iar excluderea persoanelor cu dizabilități care și-au pierdut parțial sau total capacitatea de muncă, de la plata pensiei de dizabilitate ori de la posibilitatea recalculării și reexaminării acesteia, are drept consecință plasarea acestora în situația de a-și căuta resursele necesare supraviețuirii, contrar scopului articolului 47 din Constituție, care urmărește tocmai contrariul.

Distinct de cele reținute, precizez faptul că instanța de apel în decizia sa, anume prin interpretarea Legii confundă noțiunea de pensie de dizabilitate și alocațiile de dizabilitate, or, aceste două noțiuni sunt distincte ca noțiune și au baza juridică și legislativă diferită.

Astfel, pretinderea inexistenței unui drept ca noțiune prin prisma interpretării unor pretinse omisiuni și lacune în Lege nu se acceptă nici la nivelul cadrului normativ național nici a celui internațional, or, forma de exprimare a unui drept nu afectează realizarea acestuia, iar persoana îndreptățită va beneficia de acest drept indiferent de formalitățile expresiei legale a dreptului său ori a interpretărilor în acest sens. În contextul ideii expuse, orice omisiune sau lacună de drept se interpretează doar în favoarea Legii și chiar dacă să mergem pe ideea faptului că Legea nu operează

direct cu noțiunea pensie de dizabilitate pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare, aceasta se subînțelege reieșind din mențiunile reținute în tabelul nr.1 unde este indicate și noțiunea de stagiul de cotizare și cea de limită de vîrstă.

Prin urmare, chiar dacă sunt judecător cu grad accentuat de dizabilitate din copilărie și beneficiaz de pensie în acest sens, calculată în baza stagiului de cotizare pentru limită de vîrstă, nu mă deosebesc de alți judecători pensionari și în privința mea ca și în privința celorlalți judecători pensionari se aplică în egală măsură și practica judiciară și hotărârile Curții Constituționale și respectiv Legea inclusiv la capitolul dreptului de reexaminare și recalculare a pensiei pentru stagiul de cotizare realizat. Or, în cazul meu Legea a stabilit expres și imperativ limita de vîrstă și stagiul de cotizare de 2 ani care au la bază rațiunea faptului că dizabilitatea pe care o am garantează doar aceasta limită a posibilităților mele, iar tot ce este supra reprezintă o întindere limitată și aleatorie în timp care crează riscul real de imposibilitate de a ieși la pensie în condiții generale cu toți ceilalți. Așadar, excluderea posibilității de reexaminare a dreptului meu la pensie cu recalcularea acesteia mă privează atât de dreptul de a beneficia de Garanțiile sociale asigurate de Stat în urma cotizațiilor mele prin impozite de pe urma activității mele profesionale, cât și în general mă privează de dreptul de a beneficia vre-o dată de o pensie decentă în momentul în care sănătatea nu-mi va permite să mai profesez vre-o meserie.

În conexiunea celor reținute, menționez că sunt îndreptățit să pretind de a-mi fi reexaminată și recalculată pensia de dizabilitate pentru stagiul real și efectiv activat, iar instanța de apel a interpretat și aplicat în mod eronat Legea în cazul meu, ceea ce atrage după sine încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, discriminare și separarea mea de ceilalți cetățeni. Cu atât mai mult, cu cât Legea în cauză este discriminatoare.

Caracterul oficial al acestei realități juridice a devenit cunoscut la data aprobării și publicării Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020.

Mai mult ca atât, acest document plasează norma dată la categoria Legilor Neconstituționale. Prin urmare, instanța iminent urmează să sesizeze Curtea Constituțională în acest sens.

C. Obiectul sesizării³

Legea Republicii Moldova Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, și anume, prevederile art. 33 alin.(1) lit c), care contravine prevederilor art.art. 4, 16, 47, 51 din Constituția Republicii Moldova și artart.3, 4, 5, 12, 28 din Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI, și poartă caracter discriminatoriu confirmat inclusiv prin Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20(publicat pe web-situl egalitate.md), în sensul instituirii unei situații discriminatorii în privința persoanelor care beneficiază de pensie pentru dizabilitate este inechitabilă și contravine principiilor consfințite în Legea Supremă.

Potrivit prevederilor art. 33 alin.(1) lit c) din Legea Republicii Moldova Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, *reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul: persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă.* – normă care prin interpretare și aplicare diferențiată, discriminatorie și anticonstituțională, exclude posibilitatea persoanelor care dispun de pensie de dizabilitate pe limită de vîrstă în baza stagiului de cotizare stabilită în baza art.20 al aceleiași Legi de a pretinde recalcularea pensiei în cazul în care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în baza stagiul de cotizare pentru pensia de dizabilitate.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale rat materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Citat, Margaret Thatcher: “Nu exista bani publici, exista doar banii contribuabililor”.

Relev faptul că prin prevederile art. 33 alin.(1) lit c) al Legii Republicii Moldova Nr. 156 se încalcă flagrant Constituția Republicii Moldova și anume drepturile garantate în baza art.art.

4. *Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.*

16. *Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.*

47. *Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.*

51. *Persoanele cu dizabilități beneficiază de o protecție specială din partea întregii societăți. Statul asigură pentru ele condiții normale de tratament, de readaptare, de învățămînt, de instruire și de integrare socială. Nimeni nu poate fi supus nici unui tratament medical forțat, decît în cazurile prevăzute de lege.*

Astfel în măsura în care Declarația Universală a Drepturilor Omului și respectiv Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI și Constituția Republicii Moldova, stabilesc anumite garanții și condiții de incluziune a persoanelor cu dizabilități, aceste garanții și incluziuni, care în speță se referă la condițiile speciale de stabilire a pensiei de dizabilitate conform art.art.20,21 al Legii 156(vîrsta și stagiul de cotizare special) nu pot fi interpretate în detrimentul persoanelor cu dizabilități cu crearea reglementărilor diferențiate și discriminatorii cu excluderea posibilității de a-și reexamina pensia de dizabilitate pe stagiul de cotizare doar din motiv că beneficiază de condiții speciale de pensionare. Or aceste condiții au doar menirea de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități și plasarea lor la egal cu toți ceilalți cetățeni. În acest sens relevăm faptul că statul mai prevede și alte categorii de pensii în condiții speciale și pentru toate aceste pensii este prevăzută posibilitatea reexaminării însă în cazul persoanelor cu dizabilități anume aceste condiții speciale generează discriminare. Păi se primește că, la moment reieșind din prevederile art.33 alin.(1) lit.c) al Legii 156, persoanele cu dizabilități ar putea pretinde recalcularea pensiei doar dacă ar ieși la pensie în condiții generale a doua oară repetat. Adică pe de o parte ne dorim incluziunea persoanelor cu dizabilități și crearea condițiilor speciale doar pentru a le plasa la egal cu toți ceilalți cetățeni, iar pe de altă parte opunem acestor drepturi alte posibilități generînd iminent discriminare – îi plasăm la egal cu incluziune, dar pentru acest fapt le luăm un drept deoarece chipurile dînșii nu ar fi la egal cu toți ceilalți pensionari pe stagiul de cotizare care își continuă munca. Aici apare întrebarea logică dacă conform prevederilor art.art. 4, 16, 47, 51 din Constituția Republicii Moldova, art.art. 4, 16, 47, 51 din Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI, persoanelor cu dizabilități le sunt garantate drepturile prescrise inclusiv de Actele Internaționale la care Republica

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

Moldova este parte, li se garantează dreptul la incluziune, la nediscriminare, la protecție socială, la acomodare rezonabilă, etc, inclusiv la protecție specială din partea întregii societăți, anume pentru ai plasa la egal cu toți ceilalți și nimic mai mult. Cum, atunci, toate aceste garanții și drepturi duc la aceea că persoanele cu dizabilități sunt privite diferențiat și discriminator în raport cu alți cetățeni invocându-se, anume faptul că toate aceste reglementări ar favoriza persoanele cu dizabilități în sensul că ar depăși limita echității și egalității, deși toate aceste măsuri, garanții și condiții speciale sunt adoptate în strictă conformitate cu prevederile actelor internaționale la care Republica Moldova este parte și au menirea doar de incluziune și plasare a persoanelor cu dizabilități la egal cu toți ceilalți.

E. Argumentarea pretenției încălcări a unui sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

În esență solicit declararea caracterului neconstituțional al prevederilor art. 33 alin.(1) lit c) al Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, care contravine art.art.4, 16, 47, 51 din Constituția Republicii Moldova și în baza Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, deoarece instituie o situație discriminatorie în privința persoanelor care beneficiază de pensie pentru dizabilitate.

Motivez sesizarea înaintată inclusiv pe faptul că ambiguitatea și incertitudinea prevederilor Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în privința persoanelor cu dizabilități contravine Legii privind incluziunea persoanelor cu dizabilități, normelor Constituționale și prevederilor CEDO, inclusiv cade sub incidența prevederilor art.3 CEDO și prin caracterul neconstituțional și interpretare eronată, se aplicată eronat, discriminatoriu și selectiv în privința subiecților la care se referă.

Astfel reținem, prevederile art.9 din Legea nominalizată care instituie cinci categorii de pensii, în sistemul public:

- a) pensie pentru limită de vârstă;
- b) pensie de dizabilitate;
- c) pensie de urmaș;
- d) pensie specială;

[Art.9 lit.d) introdusă prin LP290 din 16.12.16, MO478-490/30.12.16 art.964; în vigoare 01.01.17]

- e) pensie anticipată pentru limită de vârstă.

Prin urmare, Legea face distincție cu delimitare a pensiei pentru limită de vârstă și a pensiei de dizabilitate, totodată, stabilește condiții speciale de determinare a pensiei de dizabilitate pentru limită de vârstă pe stagiul de cotizare în baza art.20-21.

De aici se deduce faptul că persoanele cu dizabilități de asemenea beneficiază de dreptul la pensie pentru limită de vârstă, or, atât prevederile art.20 și art.21, cât și anexa respectivă, operează cu aceleași noțiuni – limită de vârstă și stagiul de cotizare ca și în cazul pensiilor stabilite pentru limită de vârstă, ca urmare, persoanele cu dizabilități beneficiind de aceleași drepturi ca și ceilalți cetățeni, de asemenea și de dreptul de a munci, însă reieșind din necesitatea de ai plasa la egal cu ceilalți cetățeni Legea stabilește pentru ei condiții speciale de determinare a limitei de vârstă și a stagiului de cotizare la stabilirea dreptului la pensie. Acest fapt însă nu poate genera discriminare și incertitudini interpretative.

Astfel, consider că prevederile art.20 și art.21 urmează să se regăsească în Secțiunea a doua a Legii vizate și anume Pensia pentru limita de vârstă, or, prin introducerea acestor norme la Secțiunea a 3-a se crează o discriminare a persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie în baza limitei de vârstă și a stagiului de cotizare, față de alți cetățeni încadrați în câmpul muncii, dat fiind faptul că prin stabilirea condițiilor speciale a limitei de vârstă și a stagiului de cotizare se crează condiții egale

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerința și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

pentru aceste persoane în coraport cu ceilalți angajați în câmpul muncii și reprezintă o incluziune a persoanelor cu dizabilități și o echivalare a drepturilor acestor persoane în aria drepturilor și libertăților fundamentale. Prin urmare, aceste condiții speciale nu pot diminua drepturile la pensii a persoanelor cu dizabilități, inclusiv dreptul de reexaminare și de recalculare a pensiei date prin realizarea stagiului de cotizare, în acest sens.

În consecință, se constată că Legea, prin plasarea art.20 și art.21 la Secțiunea 3 discriminează persoanele cu dizabilități care beneficiază de pensii pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, de pensionarii pentru limită de vîrstă, deși prin noțiune și categorie acești pensionari sunt identici, doar condițiile sunt diferite, însă aceasta nu poate genera discriminare – fapt inadmisibil prin prisma normelor Constituționale și a prevederilor CEDO. Or, pe de o parte Legea delimitează categoria pensiei pentru limită de vîrstă de pensia de dizabilitate, iar pensia persoanelor cu dizabilități pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare nu se regăsește ca categorie specială cu delimitare, pe de altă parte nu se regăsește în reglementările secțiunii a 2 ci în secțiunea a 3 a pensiei de dizabilitate, ca într-un final nici sub o formă și în nici într-o formulă să nu se regăsească în prevederile art.33 Dreptul la reexaminarea dreptului la pensie și anume alin.4, 4/1 și 4/2 unde este prevăzut că dreptul la reexaminare au numai pensionarii pentru limită de vîrstă, deși persoanele cu dizabilități au dreptul să primescă pensie calculată în baza stagiului de cotizare pentru limita de vîrstă. Ca urmare, pensionarii pentru dizabilitate sunt înafara prevederilor normelor date chiar dacă sunt pensionari pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare ca și ceilalți pensionari pentru limită de vîrstă.

Totodată, menționăm că deși Legea nu prevede faptul că persoanele cu dizabilități care au dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare și activează în continuare în câmpul muncii nu ar beneficia de dreptul la reexaminarea dreptului la pensie, totuși nu conține reglementări clare și certe în acest sens, ba mai mult generează condiții de discriminare și interpretare eronată a Legii de către organele de resort inclusiv în instanță, fapt care iminent crează condiții de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, suferințe persoanelor cu dizabilități, discriminare și separarea acestora de ceilalți cetățeni, ceea ce este inadmisibil prin prisma Constituției RM și reglementărilor CEDO.

De asemenea, se relevă și faptul că prin esența și conținutul dreptului la reexaminarea pensiei de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, nu se pretinde un drept ca noțiune, ci ca garanție socială prescrisă imperativ de Lege și asigurată de stat.

În acest sens, precizăm că în Actele normative reținute supra este prevăzută posibilitatea reexaminării dreptului la pensie și nu există nici o prohibiție în acest sens, în privința persoanelor care beneficiază de dreptul la pensie de dizabilitate în baza stagiului de cotizare pentru limită de vîrstă, fiind doar o omisiune, o lacuna și o ambiguitate în Lege la acest capitol, care generează caracter discriminatoriu și neconstituțional și, în esență, urmează a fi interpretat doar în favoarea persoanei îndreptățite, dar organele statului competente în acest sens aplică în continuare o normă anticonstituțională cu interpretare defavorabilă și discriminatorie.

Mai mult ca atît, prin Hotărîrea Curții Constituționale nr.29 din 22.11.2018 s-a reținut faptul că în privința pensiei de dizabilitate care se acordă în cazul unei dizabilități severe (pretindem noi că, și în cazul celor medii și accentuate), provocate de o afecțiune generală, rațiunile care stau la baza reglementării unei vârste standard de pensionare sau a unui stagiul minim de cotizare nu mai subzistă. Pierderea totală (pretindem noi și parțială) a capacității de muncă (a se vedea §14 supra) din cauza unei afecțiuni generale reprezintă un eveniment aleatoriu, care nu poate fi controlat de către persoana în discuție, astfel încât stabilirea unei vârste și a unui stagiul minim de cotizare în baza cărora poate fi acordată pensia de dizabilitate nu este justificată. Condițiile pe care legislatorul trebuie să le impună în acest caz ar trebui să vizeze strict stagiul de cotizare deja realizat, astfel încât, indiferent de vârsta asiguratului, acesta să poată beneficia de o pensie de dizabilitate potrivit contribuției realizate. Trebuie să se rețină, în acest sens, că, de regulă, sistemul de asigurări sociale este obligatoriu pentru toate persoanele încadrate în câmpul muncii, ele avînd obligația de a contribui la sistemul de asigurări sociale. Mai mult, ele nu pot solicita restituirea sumelor achitate atunci cînd, din diferite motive, nu au parte de beneficiile de protecție socială.

La fel, Curtea Constituțională în aceeași Hotărâre pct.58 reține faptul că, soluția legislativă contestată nu poate fi justificată prin faptul că persoanele cu dizabilități beneficiază oricum de alocații sociale. Astfel, cum s-a arătat mai sus, pensia de dizabilitate are natura juridică a unei prestații de asigurări sociale, pe când ajutorul menționat are un caracter social, care își găsește o altă justificare. Prin urmare, bazele acordării acestora sunt diferite.

Așadar, concluziile expuse în hotărârea nominalizată poartă un caracter general și sunt valabile atât în privința persoanelor cu grad sever de dizabilitate, cât și în privința persoanelor cu grad mediu și accentuat de dizabilitate, or, atât pierderea totală cât și cea parțială a capacității de muncă reprezintă un eveniment aleatoriu care nu este supus voinței și controlului persoanei, iar arealul legal de incluziune a acestor categorii de cetățeni în societatea noastră stabilește garanții care în esență plasează persoanele cu dizabilități la egal cu ceilalți și nimic mai mult.

Prin urmare, dreptul la pensie de dizabilitate pentru stagiul de cotizare prin prisma numărului mic de persoane cu dizabilități (inclusiv a celor angajați în câmpul muncii) - care reprezintă în esență o minoritate socială și care ar putea beneficia de o pensie de dizabilitate nu ar putea conduce la crearea unor riscuri economice în cadrul sistemului public de asigurări sociale, iar excluderea persoanelor cu dizabilități care și-au pierdut parțial sau total capacitatea de muncă, de la plata pensiei de dizabilitate ori de la posibilitatea recalculării și reexaminării acesteia, are drept consecință plasarea acestora în situația de a-și căuta resursele necesare supraviețuirii, contrar scopului articolului 47 din Constituție, care urmărește tocmai contrariul.

Anume prin interpretarea discriminatorie a unei Legi neconstituționale se confundă noțiunea de pensie de dizabilitate și alocațiile de dizabilitate, or, aceste două noțiuni sunt distincte ca noțiune și au baza juridică și legislativă diferită. Forma de exprimare a unui drept nu afectează realizarea acestuia, iar persoana îndreptățită va beneficia de acest drept indiferent de formalitățile expresiei legale a dreptului său ori a interpretărilor în acest sens. În contextul ideii expuse, orice omisiune sau lacună de drept se interpretează doar în favoarea Legii și chiar dacă să mergem pe ideea faptului că Legea neconstituțională nu operează direct cu noțiunea de pensie de dizabilitate pentru limită de vârstă pe stagiul de cotizare, aceasta se subînțelege reieșind din mențiunile reținute în tabelul nr.1 unde este indicată și noțiunea de stagiul de cotizare și cea de limită de vârstă.

Prin urmare, chiar dacă sunt persoane angajate în câmpul muncii cu grad de dizabilitate și beneficiază de pensie în acest sens, calculată în baza stagiului de cotizare pentru limită de vârstă, acești beneficiari nu se deosebesc de alți angajați și în privința acestora ca și în privința celorlalți pensionari se aplică în egală măsură și practica judiciară și hotărârile Curții Constituționale și respectiv Legea inclusiv la capitolul dreptului de reexaminare și recalculare a pensiei pentru stagiul de cotizare realizat. Or, în cazul dat Legea a stabilit expres și imperativ limita de vârstă și stagiul de cotizare de 2 ani care au la bază rațiunea faptului că dizabilitatea pe care o au garantează doar aceasta limită a posibilităților fizice, iar tot ce este supra reprezintă o întindere limitată și aleatorie în timp care crează riscul real de imposibilitate de a ieși la pensie în condiții generale cu toți ceilalți cetățeni. Așadar, excluderea posibilității de reexaminare a dreptului la pensie cu recalcularea acesteia privează atât de dreptul de a beneficia de Garanțiile sociale asigurate de Stat în urma cotizărilor exprimate prin impozite de pe urma activității profesionale, cât și în general privează de dreptul de a beneficia vreo dată de o pensie decentă în momentul în care sănătatea nu le va permite să mai profeseze careva meserie.

Adică, persoanele care au ieșit la pensie de dizabilitate pe limita de vârstă și activează în continuare în câmpul muncii sunt bune de achitat cotizățile fondului de pensii și asigurare medicală, având doar scutiri simbolice la impozitul pe venit, dar în schimb, nu au dreptul de a solicita recalcularea pensiei de pe urma acestor cotizăți, ci urmează, încă o dată, în mod repetat, să mai iasă la pensie pe limită de vârstă, în condiții generale, deși Legea în cazul lor prevede expres condiții speciale de pensionare – care e logica, echitatea, legalitatea și constituționalitatea acestui fenomen?...

Tot aici, relevăm faptul că în privința persoanelor cu dizabilități Legea stabilește în mod imperativ condițiile de pensionare cu reducere a stagiului de muncă în raport cu vârsta la data constatării dizabilității.

Totodată, relev faptul că persoanele cu dizabilități sunt pensionate în condiții speciale și în măsura în care dizabilitatea a fost stabilită până la o anumită vîrstă stagiul de cotizare se consideră deplin în limita termenilor speciale, și acest fapt nu este de dragul persoanelor cu dizabilități, ci pentru a garanta echivalarea muncii acestora, incluziunea, echitatea în privința acestor persoane prin prisma principiilor dreptului național și a actelor Normative internaționale la care Republica Moldova este Parte.

Astfel, stagiul de cotizare special în privința persoanelor cu dizabilități este echivalat cu stagiul de cotizare stabilit în condiții generale sau speciale și această normă nu permite interpretări în defavoarea persoanelor cu dizabilități, ca urmare acest stagiul este unul de excepție care acoperă inclusiv stagiul de cotizare, adică vechime în muncă stabilită în temeiul art. 32 al Legii Nr. 544, or persoanele cu dizabilități nu pot fi impuse să respecte condiții generale de pensionare, atît timp cît Legea stabilește condiții speciale și excepții imperative în acest sens. Or, în măsura în care au o afecțiune de sănătate care le reduce substanțial capacitatea de muncă care a fost stabilită până la o anumită vîrstă se prezumă că vechimea în muncă specială acoperă orice altă vechime în muncă.

Totodată, relev faptul că art. 20 și art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, reprezintă norme neconstituționale afectate de poziționarea discriminatorie a beneficiarilor de pensie. Or art.33 generează interpretări în excluderea posibilității persoanelor pensionate pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare beneficiari în temeiul prevederilor art. 20 al aceleiași Legi de a pretinde recalcularea pensiei în caz de continuare a activității în cîmpul muncii. Dat fiind faptul că pensia acestor beneficiari este inclusă la categoria pensiei de dizabilitate, iar art. 33 omite a se referi direct la această categorie de pensii deși conform tabelului indicat la art. 20 al Legii respective, persoanele cu dizabilități la fel au dreptul la pensie pe limită de vîrstă în baza stagiului de cotizare, însă în condiții speciale, anume caracterul neconstituțional și discriminatoriu al acestor norme permite interpretarea și aplicarea eronată și defavorabilă a normelor de drept cu generarea condițiilor de respingere a dreptului de recalculare a pensiei persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare în condițiile art. 20. În consecință apare o dublă discriminare or, pe de o parte pensia persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie pe limita specială de vîrstă în baza stagiului de cotizare nu primesc pensie pe limită de vîrstă, ci pensie de dizabilitate deși au realizat stagiul de muncă cu respectarea condiției de vîrstă, iar pe de altă art. 33 ar genera condiții de excludere interpretativă a posibilității acestor categorii de beneficiari care-și continuă munca să pretindă recalcularea pensiei pentru limita specială de vîrstă în baza stagiului de cotizare realizat, prin interpretarea faptului că norma dată nu s-ar referi expres și direct la categoria dată de pensii.

Menționez și faptul că, prin Avizul Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, s-a constatat o situație discriminatorie în privința persoanelor ce beneficiază de pensie de dizabilitate și s-a recomandat modificarea art.33 alin.(1) lit. c) al Legii 156/1998, cu atît mai mult, cu cît Legea în cauză este discriminatoare, iar caracterul oficial al acestei realități juridice a devenit cunoscut la data aprobării și publicării Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020.

Respectiv, acest document plasează norma dată la categoria Legilor Neconstituționale. Prin urmare, instanța de judecată iminent urmează să sesizeze Curtea Constituțională în acest sens.

În contextul alegărilor reținute, relevăm și concluziile expuse în Raportul doi și trei combinat în adresa Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, în privința implimentării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, prezentat de MSMPS al Republicii Moldova, conform art. 35 al Convenției.

Așadar, la pagina 45, articolul 28 este reținut faptul că: "conform prevederilor legislației în vigoare, persoanele cu dizabilități, inclusiv copiii cu dizabilități, după caz, membrii familiilor lor, beneficiază de măsuri de protecție socială sub formă de prestații sociale, inclusiv: pensie sau alocație socială de stat, suport financiar de stat, compensație pentru serviciile de transport, după caz, alocație pentru îngrijire, însoțire și supraveghere, ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului, precum și diferite tipuri de servicii sociale.

Cu referire la recomandarea 51 lit. (a)-(d) din Observațiile finale ale Comitetului, informăm următoarele:

1. Prestații sociale

1.1. Pensii de dizabilitate

În conformitate cu prevederile Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, persoana încadrată într-un grad de dizabilitate cauzat de o boală obișnuită beneficiază de o pensie de dizabilitate dacă îndeplinește condițiile de stagiul de cotizare, în raport cu vârsta la data constatării dizabilității. Mărimea pensiei de dizabilitate depinde de salariul persoanei din care s-au calculat contribuții de asigurări sociale, gradul de dizabilitate și stagiul de cotizare.

Începând cu anul 2020, indexarea are loc de 2 ori pe an, la 1 aprilie și 1 octombrie. La 1 aprilie, coeficientul de indexare constituie rata inflației înregistrată în ultimul semestru al anului precedent anului indexării, iar la 1 octombrie – rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs. Beneficiază de pensii de dizabilitate circa 121000 persoane. Pensia medie de dizabilitate este de circa 1500 lei, iar pensia medie pentru toate categoriile de beneficiari de pensii este de circa 2000 lei. Prin urmare însăși MSMPS al Republicii Moldova recunoaște că persoanele cu dizabilități la fel ca și ceilalți cetățeni sunt beneficiari ai pensiei de dizabilitate pe stagiul de cotizare a cărei mărime a pensiei de dizabilitate depinde de salariul persoanei din care s-au calculat contribuții de asigurări sociale, gradul de dizabilitate și stagiul de cotizare și la fel ca și toate pensiile și aceste categorii de pensii sunt supuse indexării.

La pagina 44 art. 27 se recunoaște dreptul la muncă a persoanelor cu dizabilități fără a beneficia de reduceri sau anulări a cotizațiilor la fondul social și asigurări medicale, însă nu se garantează dreptul persoanelor cu dizabilități la recalcularea și la reexaminarea pensiilor de dizabilități pe stagiul de cotizare fapt care duce la o discriminare indubitabilă și la o discrepanță substanțială între cuantumul pensiei medii de dizabilitate 1500 lei și a pensiei medii pentru toate categoriile de pensii – 2000 ceea ce reprezintă o valoare de minus 25% în detrimentul persoanelor cu dizabilități.

Un alt aspect, dureros pentru soluționarea acestui fenomen de discriminare ar fi pericolul care planează asupra ”banilor publici”.

Aici precizăm și datele statistice oferite de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (<https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6617>), unde este menționat faptul că, pentru anul 2019 rata de participare la forța de muncă a persoanelor cu dizabilități a constituit doar 17,2% în mediu din numărul total de persoane cu dizabilități, inclusiv 16,9% la bărbați, 17,5% la femei, 16,6% în mediul urban și 17,5% în mediul rural.

În consecință, valoarea estimativă a cuantumului recalculării și reexaminării pensiilor pe stagiul de cotizare a persoanelor cu dizabilități este una infimă și mizeră prin comparație cu celelalte categorii de pensii.

Un calcul simplu ne arată faptul că chiar dacă toți angajații cu dizabilități ar fi beneficiari ai pensiilor de dizabilitate pe stagiul de cotizare total 121000 de persoane din aceste persoane doar 17,5% ar fi angajați ceea ce ar reprezenta 20750 de persoane, valoare care este una estimativă privită la limita maximă, or, nu toate persoanele cu dizabilități angajate în câmpul muncii sunt beneficiari ai pensiilor de dizabilitate pe stagiul de cotizare și nu în privința tuturor persoanelor cu dizabilități angajate în câmpul muncii beneficiari ai pensiilor de dizabilitate prin recalculare și reexaminare li s-ar majora pensia. În consecință dacă în privința acestor beneficiari ar fi respectată legea și anulat discriminarea în acest sens, ca număr de persoane și ca sumă estimativă a recalculării și reexaminării ar fi o valoare nesemnificativă comparabilă chiar și cu unele categorii de cheltuieli curente a bugetului BASSS.

La caz, facem trimitere la prevederile art.121 alin.(1-3) CPC, potrivit cărora, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii

următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

Consider că sesizarea înaintată întrunește toate condițiile necesare prevăzute de norma citată mai sus și instanța de judecată urmează să sesizeze Curtea Constituțională în sensul dat, or, anume prevederile Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii urmează a fi aplicate la soluționarea prezentei cauze civile și problema semnalată prin excepția de neconstituționalitate intră în câmpul de aplicare al unui drept garantat de Constituție.

Mai mult ca atît, excepția de neconstituționalitate ridicată în cazul dat cuprinde cele trei elemente obligatorii: textul contestat din punctul de vedere al constituționalității (prevederea legală), textul de referință pretins a fi încălcat (prevederea constituțională) și motivarea de către autorul excepției a relației de contrarietate dintre cele două texte, adică motivarea neconstituționalității textului criticat.

În concluzie pretindem faptul că prevederile art.33 alin.1) lit.c) al Legii 156 reprezintă o normă ambiguă, contradictorie, discriminatorie și neconstituțională care încalcă vădit și indubitabil prevederile art. 4, 16, 47, 51 din Constituția Republicii Moldova, art.art. 3, 4, 5, 12, 28 din Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI, fapt reținut inclusiv în Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

- Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI, art.art. 3, 4, 5, 12, 28;
- Convenția Europeană privind Drepturile Omului;
- Constituția Republicii Moldova art.art. 4, 16, 47, 51;
- Codul Muncii al Republicii Moldova;
- Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova;
- Codul Civil al Republicii Moldova;
- Legea Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, Anexa nr. 3 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998;
- Legea nr.290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017;
- Legea Nr.121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității;
- Legii Nr. 544 cu privire la statutul judecătorului;
- Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012;
- HG nr.237 este din 21.03.2018;
- Hotărârea Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004;
- Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 27.01.2000;
- Hotărârea Curții Constituționale nr.27 din 20.12.2011;
- Hotărârea Curții Constituționale nr.19 din 18 octombrie 2011;
- Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 22.11.2018;
- Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 73/8 din 05 mai 2020(publicată pe web-situl csm.md);
- Decizia Curții de Apel Bălți din 27 martie 2018(03-3a-525-26012018)(plasata pe web-situl <https://cab.instante.justice.md/>);
- Decizia Curții de Apel Bălți 22 martie 2018 (Dosarul nr.3a-14/18) (plasata pe web-situl <https://cab.instante.justice.md/>);
- Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20(publicat pe web-situl: egalitate.md);
- Decizia CPEDAE din 03.07.2020 nr.56/20(publicat pe web-situl: egalitate.md);
- Raportul doi și trei combinat în adresa Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, în privința implimentării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, prezentat de MSMPS al Republicii Moldova, conform art. 35 al Convenției.(publicat pe web-situl, <https://msmps.gov.md/>);
- Datele statistice oferite de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (publicat: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6617>).

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria răspundere și onoare că informațiile prezentate Curții Constituționale al Republicii Moldova, din prezenta sesizare sunt veridice.

Data: 25 noiembrie 2020

Semnătura: _____

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎN C H E I E R E

06 ianuarie 2021

mun. Chișinău

Judecătorul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, Violeta Chisilița, studiind problema ridicării excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ la acțiunea lui Mihail Cojocaru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea reexaminării dreptului la pensie,

c o n s t a t ă

Argumentele participanților la proces:

1. La 09 noiembrie 2020, Mihail Cojocaru a depus acțiune împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea reexaminării dreptului la pensie.
2. În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la data de 15.03.2018 s-a adresat către CNAS, CTAS Bălți cu cerere prin care a solicitat în temeiul prevederilor art. 33 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, reexaminarea drepturilor la pensie pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare prin prisma prevederilor art. 20 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998, conform formulei de la Anexa nr. 3 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998. În cererea inițială a invocat faptul că, fiind beneficiar al pensiei de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare a continuat activitatea în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă și îndeplinirea stagiului de cotizare în condițiile Legii Nr. 156 din 14.10.1998, ca urmare activând în câmpul muncii i-au fost reținute toate impozitele și cotizațiile inclusiv i s-a reținut integral fondul de pensii, conform legislației în vigoare, mai mult ca atât, în ultimii doi ani nu a solicitat reexaminarea dreptului la pensie pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare. Astfel, reieșind din faptul că beneficiază anume de pensie pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare stabilită de lege pentru dizabilitate, solicită reexaminarea dreptului la pensie cu recalcularea cuantumului pensiei în acest sens. Prin "Răspunsul" nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 a CNAS, a fost informat despre faptul că chipurile anterior cererea sa a fost respinsă și că într-un litigiu a fost emisă decizie definitivă. Dar totodată, a fost informat despre faptul că chipurile Legislația care a stat la baza emiterii actului administrativ individual, nu a suportat modificări.
3. Reclamantul a mai indicat că, se observă indubitabil și cert că acest răspuns este contradictoriu or, pe de o parte CNAS pretinde că chipurile dreptul său s-ar fi consumat fiind obiect al altor răspunsuri și litigii examinate, iar pe de altă parte se contrazice și îi explică că chipurile Legea nu s-a modificat. Deci, întrebarea logică este dacă dreptul său s-a consumat? Ori dânsii așteaptă ca Legea discriminatorie să se modifice, admitând în continuarea discriminarea și hărțuirea persoanelor cu dizabilități? La aceste insinuări sunt răspunsuri clare, ferme și indubitabile și anume: dreptul său la pensie, la recalculare și la reexaminare este unul continuu și nu poate fi consumat printr-un răspuns sau printr-o hotărâre a instanței emisă la moment pentru o anumită perioadă de timp.
4. Reclamantul a mai indicat că, CNAS nu neagă aplicarea Legii discriminatorii, dar în mod deliberat aplică în continuare aceiași Lege deși au toate posibilitățile legale și procesuale de a curma discriminarea și hărțuirea persoanelor cu dizabilități fiind în prezența Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 20 august 2020 pe cauza nr.54/20.
5. Reclamantul a menționat că sub alt aspect, anume CNAS este instituția creată și abilitată în domeniul garantării realizării și protecției drepturilor beneficiarilor inclusiv al realizării și protecției drepturilor sale ca beneficiar al pensiei de dizabilitate pentru limită de vârstă, și

anume, CNAS și CTAS creează impedimente în realizarea acestui drept admițând hârțuirea sa pe motiv de dizabilitate și discriminând-l față de ceilalți membri ai societății. Mai mult ca atât prin „Răspunsul” nr.11-03/04-6847 din 29.10.2020 este discriminat direct și față de ceilalți beneficiari de pensii care continuă activitatea în câmpul muncii, creându-i astfel condiții inegale față de celelalte persoanele încadrate în câmpul muncii. Această triplă discriminare duce la suferințe profunde și este interzisă direct și imperativ atât prin principiile CEDO, Constituția Republicii Moldova, Codului Civil al Republicii Moldova, Codul Muncii al Republicii Moldova, Legea privind egalitatea de șanse, Legea nr.156, Legea nr.290, etc., cât și prin practica CEDO și a instanțelor naționale.

6. Reclamantul a mai menționat că, în al trei-lea rând, „Răspunsul” nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 este unul ilegal fiind bazat în mod exclusiv pe interpretarea Legii, iar CNAS nu sunt abilitate cu atribuții de interpretare a Legii, ci cu atribuții de aplicare a Legii. Totodată, la emiterea „Răspunsului” nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 s-a admis o interpretare subiectiv/eronată a Legii și a principiului aplicării Legii în timp. Or, conform normelor imperative ale Legii, dreptul la pensie este unul imprescriptibil, perpetuu și continuu. Acest drept nu se realizează, în mod exclusiv, doar la momentul apariției și instituirii, dar din acest moment pe parcursul întregii vieți în continuu, astfel prin „Răspunsul” nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 este confundată noțiunea de realizare sub aspectul apariției și instituirii dreptului la pensie, cu noțiunea de realizare propriu zisă a acestui drept în prezent și pentru viitor. În acest sens, Legea nr. 290, este un act normativ prin care s-a modificat și s-a completat un act normativ deja existent, în baza căruia a apărut și a fost instituit dreptul său la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă. Mai mult ca atât, dreptul său nu a încetat ci se realizează în continuu fiind aplicabile, în acest sens, prevederile Legii nr. 156, cu completările și modificările ulterioare care se aplică în egală măsură tuturor imediat ce au intrat în vigoare, inclus în procesul realizării dreptului meu pentru prezent și viitor. Astfel, prin cererea inițială nu a solicitat recalcularea dreptului la pensie pentru trecut ci în realizarea acestui drept pentru prezent și viitor, fiind aplicabile, în acest sens, prevederile Legii nr.156, cu toate completările și modificările ulterioare inclusiv a Legii nr.290 în vigoare la momentul înaintării cereri sale. Totodată, prin Răspunsul nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 nu s-a soluționat cererea sa prealabilă ci iarăși i s-au dat explicații precum că dreptul său s-a consumat și prin contradicție, precum că aplică Legea nu se aplică în privința sa.
7. Suplimentar a menționat reclamantul că, indexarea pensiilor este un proces general aplicat tuturor beneficiarilor de dreptul la pensie proporțional cuantumului pensiei și altor indici, ca urmare de acest proces nu beneficiază în mod exclusiv doar el ca beneficiar al dreptului la pensie. Mai mult ca atât, dreptul la indexare și dreptul la reexaminare și recalculare a pensiei, se referă la același obiect - cuantumului pensiilor, însă sunt fenomene juridice separate, ele nu se suprapun și au sursă Legală diferită. De asemenea, normele privind indexarea pensiilor și procentajul, actual în acest sens, au fost adoptate după instituirea dreptului său la pensie și CNAS nu invocă, în acest sens, pretinsa realizare în trecut a dreptului său, pentru indexare, ci consideră că, indexarea în privința sa este aplicabilă, pe când - prin analogie - acerași situație a prevederilor Legii nr. 290 - CNAS consideră că în privința sa nu poate fi aplicată deoarece, chipurile el deja și-a realizat dreptul în trecut, deși continue să-și realizeze dreptul - proces valabil la momentul înaintării cererii inițiale, la momentul înaintării cererii prealabile până în prezent. Ca urmare, se desprinde idea că CNAS aplică Legea selectiv, în privința sa - indexare (chiar dacă HG nr.237 este din 21.03.2018, cu recalculare în acest sens începând cu 01.04.2017), dar reexaminare (drept confirmat și garantat prin Lege cu aceeași analogie ca și indexarea, Legea nr.290 în vigoare din 01.01.2017”) nu se poate deoarece chipurile el deja și-am realizat dreptul în trecut. Mergând pe această idee, urma să i se calculeze pensia pentru toată perioada, și la momentul instituirii și confirmării acestui drept să o primească pe toată, cu tot cu indexările viitoare chiar dacă Legea în acest sens și procentajul urma să fie stabilit în viitor, iar de reexaminare și recalculare nu poate fi vorba, deoarece se cunoaște principiul aplicării Legii în timp, care în mod miraculos și în percepția CNAS și CTAS Bălți, se aplică

doar pentru reexaminare, nu și pentru indexare, deși ambele procese se referă la calcularea cuantumului pensiei.

8. A mai menționat că, în conexiunea celor reținute, situația sa cade direct sub incidența prevederilor Legii nr. 290, fapt care prezumă că a fost perceput și de către CNAS și CTAS Bălți însă, după cum arată practica judiciară, din ultimul timp aceste instituții, înzestrate cu atribuții de garantare a realizării drepturilor beneficiarilor de pensii, impun cetățenii să-și realizeze drepturile prin instanță, creând impedimente artificiale în acest sens. Această concluzie este bazată pe practica judiciară, care relevă că, un număr impunător de beneficiari ai dreptului la pensie, anume din domeniu justiției, au fost obligați să se adreseze în instanță și anume cu solicitarea de reexaminare a dreptului la pensie, fiind totodată obligați să treacă toate instanțele ca într-un final să aibă câștig de cauză. Evident este faptul că, fiecare caz trebuie privit separat, însă regula soluțiilor adoptate de instanță are tangență și cu cazul său. În celelalte cazuri (în privința foștilor procurori Judecători etc. care au avut câștig de cauză și CNAS a fost obligată să le recalculeze pensia, chiar dacă de către aceasta s-a invocat aceeași „problemă”¹ - aplicarea în timp a Legii) este vorba de pensie pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare, în cazul său este aceeași analogie, ori, la fel a solicitat reexaminarea dreptului la pensie de dizabilitate, pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare, iar legea nu face discriminare între beneficiarii de dreptul la pensie pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare și beneficiarii dreptului la pensie de dizabilitate, pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare.
9. Mai mult, dreptul său la pensie nu s-a realizat până la data de 01 ianuarie 2017, însă a fost instituit și confirmat la această dată dar se realizează în continuu inclusiv la data de 01 ianuarie 2017, la data depunerii cereri și până în prezent. Nu a solicitat reexaminarea dreptului la pensie până la data de 01 ianuarie 2017 ci după această dată fapt ce se încadrează perfect și indubitabil în prevederile art 33 alin.4¹ din Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998, Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017 care erau aplicabile la momentul depunerii cererii sale inițiale. Totodată, conform Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017 art. VIII pct.3: „Punctul 25 din articolul III în partea ce ține de articolul 33 alineatul (I) litera c) și alineatul (4¹) se aplică în cazul pensiilor pentru limită de vârstă stabilite începând cu 1 ianuarie 2017” Prin urmare, este cert faptul că CNAS și CTAS Bălți confundă două noțiuni și anume de realizare a unui drept și de stabilire a unui drept, iar Legiuitorul în acest sens a indicat expres reglementează faptul că, reexaminarea dreptului la pensie prin stabilirea altui drept recalculat este posibil doar începând cu data de 1 ianuarie 2017, or, în acest sens Legiuitorul prin alin.(4¹) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14,10,1998 privind sistemul public de pensii, stabilește că pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decât o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decât pensia aflată în plată. Iar alin. (5) al aceluiași articol stabilește: „Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. În cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art. II alin. (2).” Art. VIII pct.3 al Legii nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017, operează cu noțiune de stabilire pe când alin.(4¹) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14,10.1998, nu operează cu această noțiune, ci cu noțiunea de realizare. În acest sens, stabilirea sub aspect legal prezumă crearea unei situații juridice noi prin instituire.
10. Reclamantul a mai menționat că, și reieșind din coroborarea alin.(4¹) al art. 33 cu alin.(5) al art. 33 Legea Nr. 156 din 14.10.1998, care sunt subsecvente se constată că prin reexaminarea pensiei se creează noi drepturi la pensie care se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. Prin urmare, Legiuitorul operând cu fraza: „...stabilire începând cu 1 ianuarie 2017” în prevederile art. VIII pct.3 al Legii nr. 290 din 16.12.2016, cu fraza: „Pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie...” în prevederile alin.(4¹) al art. 33 din

Legea Nr. 156 din 14.10.1998 și fraza: „Noile drepturi la pensie se acordă...” alin.(5) al art. 33 Legea Nr. 156 din 14.10.1998, determină în mod cert, imperativ și exact faptul că reexaminarea dreptului la pensie în temeiul prevederilor alin.(4¹) al art 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, este posibilă doar pentru perioada realizării drepturilor la pensie în cazul pensionarilor care activează sau au activat în câmpul muncii și prin reexaminare se stabilesc drepturi noi care pot fi stabilite doar începând cu 1 ianuarie 2017. Deci noile drepturi la pensie stabilite, prin reexaminare pot fi acordate doar începând cu 01 ianuarie 2017, or, în caz contrar legea pierde sensul și capătă caracter discriminatoriu

11. Consideră reclamantul că, mergând pe idea CNAS și CTAS Bălți s-ar putea ca persoana care este pensionar și a cărui drept a fost instituit până la data de 1 ianuarie 2017, să renunțe la acest drept iar ulterior prin cerere din nou să și-l realizeze(după cum reține CNAS și CTAS Bălți) ulterior după data de 01 ianuarie 2017 și poftim în concepția CNAS și CTAS Bălți acesta cade sub incidența Legii nr. 290 din 16.12.2016. În susținerea solicitării invocă și hotărârile Curții Constituționale a Republicii Moldova aplicate direct și prin analogie la situația sa. Astfel, lecturând prevederile legale citate mai sus, se reține că, art.33 alin.(4¹) al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156/14.10.98 și respectiv Legea nr.290 care reglementează dreptul de pensionare inclusiv a persoanelor care dispun de dreptul la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare și continuă activitatea în câmpul muncii, a fost introdusă ulterior obținerii dreptului său la pensie. Deci, la soluționarea cererii sale urmează a fi luate în considerație inclusiv și Hotărârile Curții Constituționale prin care aceasta s-a expus asupra dreptului la pensie a anumitor categorii de salariați, aplicate prin analogie și fără discriminare și în cazul său.
12. Reclamantul a mai indicat că, în această ordine de idei, se reține pct.4 alin.(3) din Hotărârea Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art.I pct.22 și art.EI-V din Legea nr.358- XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, care stipulează că, la determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei Legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Prin analogie Hotărârea nr.4 din 27.01.2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, prevede că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului. Astfel, Curtea Constituțională a reiterat argumentele expuse în hotărârile precedente, din care reiese că normele de drept referitoare la pensionare stabilite posterior nu au putere retroactivă, în sensul diminuării unui drept social. Tot prin analogie Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.27 din 20.12.2011, privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a menționat că, la aprecierea corespunderii prevederilor legale contestate cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de articolul 46 din Constituție, Curtea Constituțională va ține cont de prevederile articolului 4 din Constituție în interpretarea normelor constituționale, în concordanță cu prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene. Totodată, Curtea a reiterat prin Hotărârea nr.19 din 18 octombrie 2011, că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind percepută în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală. Dacă la început Curtea Europeană a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (Muller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non- contributive, spre o protecție mai largă. Astfel, concluzionează că, din jurisprudența Curții Constituționale, expusă mai sus, rezultă că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 și respectiv art. I din Protocolul I la

Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. În acest sens relevă, prin analogie și practica judiciară recentă: Decizia Curții de Apel Bălți din 27 martie 2018(03-3a-525-26012018);Decizia Curții de Apel Bălți 22 martie 2018 (Dosarul nr.3a-14/18); etc.

13. Prin urmare, reieșind din faptul că dreptul său la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare și dreptul la reexaminarea ulterioară a acestuia pe motivul continuării activității în câmpul muncii, este un drept social dobândit conform Legii și are o valoare patrimonială și respectiv se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei fiindu-i aplicabilă în acest sens Hotărârile Curții Constituționale reținute supra și respectiv prevederile art. art.33 alin.(4¹) al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156/14.10.98. Or, dreptul său la reexaminarea pensiei de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare pe motivul continuării activității în câmpul muncii, are la bază o prestație contributivă a sa prin achitarea tuturor impozitelor inclusiv achitarea integrală a fondului social pentru perioada activității sale, inclusiv în ultimii doi ani de până la depunerea cererii. Astfel, în măsura în care Statul a stabilit și a impus achitarea impozitelor de către persoanele angajate în câmpul muncii, inclusiv achitarea integrală a fondului social, pentru categoria pensionarilor de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare, este logic, legal și bazat pe practica CEDO, CC al RM și instanțelor naționale, ca persoanele vizate să dispună de dreptul la reexaminare a pensiei în măsura în care subiecții vizati au majorat contribuția/prestația stabilită de Lege care stă la baza determinării cuantumului pensiei or, în caz contrar aceste prestații/contribuții ar fi fost excluse. Mai mult ca atât, aceste prestații/contribuții i s-au reținut și până la data de 01 ianuarie 2017 și după acesta data până în prezent. În concluzie relevă faptul că, atât normele legale naționale și internaționale, cât și practica CEDO, practica Curții Constituționale a RM, practica instanțelor naționale, logica și respectiv buna-credință îl îndreptătesc a beneficia de reexaminarea dreptului la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare începând cu data depunerii cererii - 15 martie 2018, însă toate aceste aspecte sunt ignorate în mod conștient și perceptibil de CNAS, CTAS Bălți, fapt care generează o apariție iminentă a condițiilor prejudiciului moral. Totodată, prin conduita autorităților vizate este supus unor triple discriminări și în consecință a unor suferințe morale profunde.
14. A mai menționat reclamantul că, crearea condițiilor de depunere a cererii prealabile și respectiv de adresare în instanță, creează impedimente majore în activitatea sa profesională de judecător, obligând-l, în consecință, să-și încalce agenda prestabilită, ca urmare, friindu-i perturbată activitatea, în acest sens. De asemenea, prin perturbarea activității mele profesionale de judecător apare iminent condiție de afectare a meseriei și carierei mele, pentru viitor. A adresat o cerere/petiție comună inclusiv către Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității. Prin cererea respectivă a solicitat constatarea faptului discriminării și hărțuirii sale pe motiv de dizabilitate, la locul de muncă, inclusiv s-a solicitat constatarea caracterului discriminatoriu al prevederilor art.33 alin.(1) lit c) al Legii 156/1998 - solicitări similare a înaintat și A.O. „Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități”. Prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 73/8 din 05 mai 2020 unde se confirmă faptul că de la numirea în funcție 12 iunie 2015 până la data de 05 iunie 2020 a activat în condiții de muncă suplimentară de plus 10 ore lucrătoare pe săptămână. Prin Decizia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 03 iulie 2020 nr.56/20 s-a constatat faptul discriminării și hărțuirii sale pe motiv de dizabilitate, la locul de muncă. Ulterior prin Avizul Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, s-a constatat o situație discriminatorie în privința persoanelor ce beneficiază de pensie de dizabilitate și s-a recomandat modificarea art.33 alin.(1) lit. c) al Legii 156/1998.
15. Reclamantul a indicat că își motivează acțiunea și pe faptul că ambiguitatea și incertitudinea prevederilor Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în speță în privința persoanelor cu dizabilități contravine Legii privind incluziunea persoanelor cu dizabilități, normelor Constituționale și prevederilor CEDO, inclusiv cade sub incidența prevederilor art.3 CEDO și prin interpretare eronată a fost aplicată eronat și cu încălcare de

instant de apel. Astfel, prevederile art.9 din Legea nominalizată care stabilește cinci categorii de pensii, în sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii: pensie pentru limită de vârstă; pensie de dizabilitate; pensie de urmaș; pensie specială; [Art.9 lit.d) introdusă prin LP290 din 16.12.16, MO478-490/30.12.16 art.964; în vigoare 01.01.17] pensie anticipată pentru limită de vârstă. Prin urmare, Legea face distincție cu delimitare a pensiei pentru limită de vârstă și a pensiei de dizabilitate, totodată, stabilește condiții speciale de determinare a pensiei de dizabilitate pentru limită de vârstă pe stagiul de cotizare în baza art.20-21. De aici se deduce faptul că persoanele cu dizabilități de asemenea beneficiază de dreptul la pensie pentru limită de vârstă, or, atât prevederile art.20 și art.21. cât și anexa respectivă, operează cu aceleași noțiuni - limită de vârstă și stagiul de cotizare ca și în cazul pensiilor stabilite pentru limită de vârstă, ca urmare, persoanele cu dizabilități beneficiind de aceleași drepturi ca și ceilalți cetățeni, de asemenea și de dreptul de a munci, însă reieșind din necesitatea de ai plasa la egal cu ceilalți cetățeni Legea stabilește pentru ei condiții speciale de determinare a limitei de vârstă și a stagiului de cotizare la stabilirea dreptului la pensie. Acest fapt însă nu poate genera discriminare și incertitudini interpretative.

16. Consideră reclamantul că prevederile art.20 și art.21 urmează să se regăsească în Secțiunea a doua a Legii vizate și anume Pensia pentru limita de vârstă, or, prin introducerea acestor norme la Secțiunea a 3-a se creează o discriminare a persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie în baza limitei de vârstă și a stagiului de cotizare, față de alți cetățeni încadrați în câmpul muncii, dat fiind faptul că prin stabilirea condițiilor speciale a limitei de vârstă și a stagiului de cotizare se creează condiții egale pentru aceste persoane în coraport cu ceilalți angajați în câmpul muncii și reprezintă o incluziune a persoanelor cu dizabilități și o echivalare a drepturilor acestor persoane în aria drepturilor și libertăților fundamentale. Prin urmare, aceste condiții speciale nu pot diminua drepturile la pensii a persoanelor cu dizabilități inclusiv dreptul de reexaminare și de recalculare a pensiei date prin realizarea stagiului de cotizare, în acest sens. În consecință, se constată că Legea, prin plasarea art. 20 și art.21 la Secțiunea 3 discriminează persoanele cu dizabilități care beneficiază de pensii pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare, de pensionarii pentru limită de vârstă, deși prin noțiune și categorie acești pensionari sunt identici, doar condițiile sunt diferite, însă aceasta nu pot genera discriminării - fapt inadmisibil prin prisma normelor Constituționale și a prevederilor CEDO. Or, pe de o parte Legea delimitează categoria pensiei pentru limită de vârstă de pensia de dizabilitate, iar pensia persoanelor cu dizabilități pe limita de vârstă în baza stagiului de cotizare nu se regăsește ca categorie specială cu delimitare, pe de altă parte nu se regăsește în reglementările secțiunii a doua ci în secțiunea a 3 a pensiei de dizabilitate, ca într-un final nici sub o formă și în nici într-o formulă să nu se regăsească în prevederile art.33 dreptul la reexaminarea dreptului la pensie și anume alin.4, 4/1 și 4/2 unde este prevăzut ca dreptul la reexaminare au numai pensionarii pentru limită de vârstă, deși persoanele cu dizabilități au dreptul să primească pensie calculată în baza stagiului de cotizare pentru limita de vârstă. Ca urmare, pensionarii pentru dizabilitate sunt înafara prevederilor normelor date chiar dacă sunt pensionari pentru limită de vârstă pe stagiul de cotizare ca și ceilalți pensionari pentru limită de vârstă.
17. Reclamantul a mai menționat că deși Legea nu prevede faptul că persoanele cu dizabilități care au dreptul la pensie pentru limită de vârstă pe stagiul de cotizare și activează în continuare în câmpul muncii nu ar beneficia de dreptul la reexaminarea dreptului la pensie, totuși nu conține reglementări clare și certe în acest sens, ba mai mult generează condiții de discriminare și interpretare eronată a Legii de către organele de resort inclusiv în instanță, fapt care iminent creează condiții de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, suferințe persoanelor cu dizabilități, discriminare și separarea acestora de ceilalți cetățeni, ceea ce este inadmisibil prin prisma Constituției RM și reglementărilor CEDO.
18. A mai menționat că prin acțiunea înaintată cu privire la reexaminarea dreptului la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare, nu a pretins un drept ca noțiune, ci ca garanție socială prescrisă imperativ de Lege și asigurată de stat. În acest sens, instanța de apel și-a motivat decizia în mod exclusiv pe interpretarea Legii. Astfel, unicul argument reținut de Curtea de Apel Bălți în respingerea acțiunii sale este faptul că nu ar fi realizat dreptul la pensie pentru limită de vârstă pentru a putea să beneficieze de dreptul la reexaminarea acesteia. Or, în opinia instanței de apel ar beneficia de pensie de dizabilitate, care nu se reexaminează reieșind din faptul că după stabilirea acesteia persoana continuă să

activeze, ci doar urmează a fi indexată sau valorizată în condițiile stabilite de Guvern (dar nu de Legea nr.156). În acest sens, precizează că această concluzie este arbitrară, eronată și bazată pe interpretări subiectiv/interpretative a Legii, or, în Actele normative reținute de Curte este prevăzută posibilitatea reexaminării dreptului la pensie și nu exista nici o prohibiție în acest sens, în privința persoanelor care beneficiază de dreptul la pensie de dizabilitate în baza stagiului de cotizare pentru limită de vârstă, fiind doar o omisiune, o lacuna și o ambiguitate în Lege la acest capitol, care urmează a fi interpretat doar în favoarea persoanei îndreptățite. Mai mult ca atât, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 22.11.2018 s-a reținut faptul că în privința pensiei de dizabilitate care se acordă în cazul unei dizabilități severe (pretindem noi că, și în cazul celor medii și accentuate), provocate de o afecțiune generală, rațiunile care stau la baza reglementării unei vârste standard de pensionare sau a unui stagiului minim de cotizare nu mai subzistă. Pierderea totală (pretindem noi și parțială) a capacității de muncă (a se vedea §14 supra) din cauza unei afecțiuni generale reprezintă un eveniment aleatoriu, care nu poate fi controlat de către persoana în discuție, astfel încât stabilirea unei vârste și a unui stagiului minim de cotizare în baza cărora poate fi acordată pensia de dizabilitate nu este justificată. Condițiile pe care legislatorul trebuie să le impună în acest caz ar trebui să vizeze strict stagiul de cotizare deja realizat, astfel încât, indiferent de vârsta asiguratului, acesta să poată beneficia de o pensie de dizabilitate potrivit contribuției realizate. Trebuie să se rețină, în acest sens, că, de regulă, sistemul de asigurări sociale este obligatoriu pentru toate persoanele încadrate în câmpul muncii, ele având obligația de a contribui la sistemul de asigurări sociale. Mai mult, ele nu pot solicita restituirea sumelor achitate atunci când, din diferite motive, nu au parte de beneficiile de protecție socială. La fel, Curtea Constituțională în aceeași Hotărâre pct.58 reține faptul că, soluția legislativă contestată nu poate fi justificată prin faptul că persoanele cu dizabilități beneficiază oricum de alocații sociale. Astfel, cum s-a arătat mai sus, pensia de dizabilitate are natura juridică a unei prestații de asigurări sociale, pe când ajutorul menționat are un caracter social, care își găsește o altă justificare. Prin urmare, bazele acordării acestora sunt diferite. Așadar, concluziile expuse în hotărârea nominalizată poartă un caracter general și sunt valabile atât în privința persoanelor cu grad sever de dizabilitate, cât și în privința persoanelor cu grad mediu și accentuat de dizabilitate, or, atât pierderea totală cât și cea parțială a capacității de muncă reprezintă un eveniment aleatoriu care nu este supus voinței și controlului persoanei, iar arealul legal de incluziune a acestor categorii de cetățeni în societatea noastră stabilește garanții care în esență plasează persoanele cu dizabilități la egal cu ceilalți și nimic mai mult.

19. Prin urmare, dreptul la pensie de dizabilitate pentru stagiul de cotizare prin prisma numărului mic de persoane cu dizabilități (inclusiv a celor angajați în câmpul muncii) - care reprezintă în esență o minoritate socială și care ar putea beneficia de o pensie de dizabilitate nu ar putea conduce la crearea unor riscuri economice în cadrul sistemului public de asigurări sociale, iar excluderea persoanelor cu dizabilități care și-au pierdut parțial sau total capacitatea de muncă, de la plata pensiei de dizabilitate ori de la posibilitatea recalculării și reexaminării acesteia, are drept consecință plasarea acestora în situația de a-și căuta resursele necesare supraviețuirii, contrar scopului articolului 47 din Constituție, care urmărește tocmai contrariul. Distinct de cele reținute, precizează faptul că instanța de apel în decizia sa, anume prin interpretarea Legii confundă noțiunea de pensie de dizabilitate și alocațiile de dizabilitate, or, aceste două noțiuni sunt distincte ca noțiune și au baza juridică și legislativă diferită. Astfel, pretinderea inexistenței unui drept ca noțiune prin prisma interpretării unor pretenții omisiuni și lacune în Lege nu se acceptă nici la nivelul cadrului normativ național nici a celui internațional, or, forma de exprimare a unui drept nu afectează realizarea acestuia, iar persoana îndreptățită va beneficia de acest drept indiferent de formalitățile expresiei legale a dreptului său ori a interpretărilor în acest sens. În contextul ideii expuse, orice omisiune sau lacună de drept se interpretează doar în favoarea Legii și chiar dacă să mergem pe ideea faptului că Legea nu operează direct cu noțiunea pensie de dizabilitate pentru limită de vârstă pe stagiul de cotizare, aceasta se subînțelege reieșind din mențiunile reținute în tabelul nr.1 unde este indicate și noțiunea de stagiul de cotizare și cea de limită de vârstă. Prin urmare, chiar dacă este judecător cu grad accentuat de dizabilitate din copilărie și beneficiază de pensie în acest sens, calculată în baza stagiului de cotizare pentru limită de vârstă, nu se deosebește de alți judecători pensionari și în privința sa ca și în privința celorlalți judecători

pensionari se aplică în egală măsură și practica judiciară și hotărârile Curții Constituționale și respectiv Legea inclusiv la capitolul dreptului de reexaminare și recalculare a pensiei pentru stagiul de cotizare realizat. Or, în cazul său Legea a stabilit expres și imperativ limita de vârstă și stagiul de cotizare de 2 ani care au la bază rațiunea faptului că dizabilitatea pe care o are garantează doar aceasta limită a posibilităților sale, iar tot ce este supra reprezintă o întindere limitată și aleatorie în timp care creează riscul real de imposibilitate de a ieși la pensie în condiții generale cu toți ceilalți. Așadar, excluderea posibilității de reexaminare a dreptului său la pensie cu recalcularea acesteia îl privează atât de dreptul de a beneficia de garanțiile sociale asigurate de Stat în urma cotizațiilor sale prin impozite de pe urma activității sale profesionale, cât și în general îl privează de dreptul de a beneficia vreo dată de o pensie decentă în momentul în care sănătatea nu-i va permite să mai profeseze vreo meserie.

20. Consideră reclamantul că este îndreptățit să pretindă de a-i fi reexaminată și recalculată pensia de dizabilitate pentru stagiul real și efectiv activat, iar instanța de apel a interpretat și aplicat în mod eronat Legea în cazul său, ceea ce atrage după sine încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, discriminare și separarea sa de ceilalți cetățeni. Cu atât mai mult, cu cât Legea în cauză este discriminatoare. Caracterul oficial al acestei realități juridice a devenit cunoscut la data aprobării și publicării Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020. Mai mult ca atât, acest document plasează norma dată la categoria Legilor Neconstituționale. Prin urmare, instanța iminent urmează să sesizeze Curtea Constituțională în acest sens.
21. Referitor la prejudiciu moral consideră că va fi lăsat în acțiune separată dar oarecum își rezervă dreptul să prezint probe suplimentare în acest sens, deși este clar și indubitabil că fiind supus discriminării și hărțuirii pentru o perioadă atât de lungă de timp și consecințele acestui fapt asupra sa și familiei sale, suma pretinsă este una mult prea mică ca să acopere daunele reale create intenționat inclusiv familiei sale.
22. Cere reclamantul, Mihail Cojocaru:
 - constatarea ilegalității, netemeinicii caracterului discriminatoriu și contradictoriu al Răspunsului nr.11-03/04-6847 din 29.10.2020 a CNAS, fiind emis cu încălcarea procedurii;
 - anularea răspunsului nr.II-03/04-6847 din 29.10.2020 a CNAS;
 - obligarea CNAS, de a-i reexamina dreptului la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare începând cu data de 15 martie 2018 până în prezent;
 - încasarea din contul CNAS, în beneficiul său a daunei morale cauzate în cuantum de 1000 000 (unu milion lei);
 - sesizarea Curții constituționale în vederea declarării neconstituționale a prevederilor art. 33 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii în baza Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20.
23. La 25 noiembrie 2020 și la 01 decembrie 2020, Mihail Cojocaru a formulat cererea privind sesizarea Curții Constituționale, solicitând verificarea constituționalității prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, care contravin art. 4, 16, 47, 51 în Constituția Republicii Moldova și în baza Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, deoarece instituie situații discriminatorii în privința persoanelor care beneficiază de pensie pentru dezabilitate.
24. Pârâtul, Casa Națională de Asigurări sociale, în termenul acordat de instanța de judecată nu a depus referință asupra problemei invocate.

Aprecierea instanței:

25. Examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată concluzionează, că cererea este întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

26. În conformitate cu art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.
27. În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) CPC, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.
28. Alin. (2) și (3) din același articol statuează că, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitând-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:
- obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
 - excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
 - prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
 - nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
- (3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.
29. Verificând exigențele impuse prin prevederile art. 12¹ CPC și hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, instanța constată că acestea sunt întrunite pe deplin.
30. Astfel, cererea a fost depusă de reclamantul Mihail Cojocaru, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
31. Din considerentele menționate, în conformitate cu art. 195, 230 Cod administrativ art. 269-270, art. art. 12¹ CPC, judecătorul

d i s p u n e

Se admite cererea lui Mihail Cojocaru, de ridicare a excepției de neconstituționalitate, formulată în cauza de contencios administrativ, la acțiunea lui Mihail Cojocaru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea reexaminării dreptului la pensie.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată de Mihail Cojocaru, se remite Curții Constituționale pentru examinare.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac decât o dată cu fondul cauzei.

Judecător

/semnătura/

Violeta Chisilița

Copia corespunde originalului
Judecător, Violeta Chisilița

